

Terminološki slovar prostorske informatike

V 1. številki Geodetskega vestnika (1992) je bil objavljen članek Predlog izdelave terminologije s področja prostorske informatike avtorice mag. Vesne Ježovnik. Uredništvo in bralce Geodetskega vestnika želimo seznaniti, da na Urbanističnem inštitutu že dlje časa posvečamo posebno pozornost razvoju terminologije, povezane s področjem urejanja prostora, kamor spada tudi terminologija prostorske informatike. Posebej sistematično smo se s slovarjem prostorske informatike začeli ukvarjati leta 1988. Od takrat dalje Terminološki slovar prostorske informatike stalno in sistematično dograjujemo v okviru sklopa raziskav Teoretske in metodološke osnove informacijskih sistemov za planiranje in urejanje prostora (URP Urejanje prostora) avtorja Franca Zakrajška.

Delovna gradiva za terminološki slovar prostorske informatike so objavljena v letnih poročilih o delu za omenjeni tematski sklop (1988, 1989, 1990 in 1991), informacija o izdelavi slovarja prostorske informatike pa je bila objavljena tudi v publikaciji Urejanje prostora 2: Pregled novejših raziskav, ki je izšla novembra 1990. Vse navedeno gradivo je na razpolago v naši knjižnici.

mag. Ksenija Kovačec-Naglič

Prispelo za objavo: 21.5.1992

Poročilo sestanka regionalne skupine OZN za standardizacijo zemljepisnih imen

Od 5. do 7. maja 1992 je bil v Bratislavi organiziran 11. sestanek Regionalne skupine Organizacije Združenih narodov (OZN) za standardizacijo zemljepisnih imen za Vzhodno, Centralno in Jugovzhodno Evropo. Članice te regionalne skupine OZN so: Češka in Slovaška, Madžarska, Poljska, Bolgarija, bivša Jugoslavija, Albanija, Grčija, Ciper in Turčija. Sestanka so se udeležili predstavniki Poljske, Madžarske, Slovenije ter Češke in Slovaške. Bolgarija je poslala le poročilo o delu, Grčija in Ciper pa sta postali članici Romanskohelenske regionalne skupine. Bivša Jugoslavija kot članica te regionalne skupine zadnjih pet let ni vzdrževala nikakršnih stikov na tej ravni. Na povabilo predsedujoče države regionalne skupine se je Slovenija letos prvič kot samostojna država udeležila tega sestanka (opomba urednice: objavljena Republiška geodetska uprava je povabilo zaradi objektivnih razlogov prenesla Zavodu R Slovenije za statistiko).

Delo na področju standardizacije zemljepisnih imen v okviru OZN poteka na treh ravneh: na Konferenci OZN za standardizacijo zemljepisnih imen, v UNGEGN

(United Nations Group of Experts on Geographical Names) in v Lingvistično-geografskih regionalnih skupinah.

Glavni namen tega sestanka je bila priprava na 6. Konferenco OZN za standardizacijo zemljepisnih imen, ki bo od 24.8. do 3.9.1992 v New Yorku. Konferenca bo analizirala do sedaj opravljeno delo na tem področju ter sprejela resolucije za nadaljnje delo. V pripravi so tudi organizacijske spremembe in sprejem novih članic. Cilj tega regionalnega sestanka je bil opozoriti posamezne vlade na možno strokovno pomoč OZN-ja pri nacionalni in mednarodni standardizaciji zemljepisnih imen. Pomoč se sestoji iz rednega posredovanja priporočil, izmenjave izkušenj na različnih delovnih srečanjih, posredovanja kartografskega in publicističnega gradiva članic, ki so aktivnejše na tem področju, itn.

Iz posredovanih poročil je bilo razvidno, pri katerih državnih organih delujejo posamezne nacionalne komisije za standardizacijo zemljepisnih imen. Največkrat so to uradi za geodezijo in kartografijo, ministrstva za notranje zadeve in ministrstva za planiranje (zadnji dve ministrstvi predvsem za administrativna zemljepisna imena). V lingvističnem pogledu pa so to največkrat nacionalne akademije znanosti. Tudi zakonske pristojnosti za urejanje tega področja so po posameznih državah pri različnih nosilcih. Zato imajo posamezne nacionalne komisije za standardizacijo zemljepisnih imen različne pravne možnosti pri odločanju o zemljepisnih imenih.

Te komisije kot tudi državni organi, v okviru katerih delujejo, opravljajo najpogosteje te naloge:

- publiciranje toponimskih slovarjev za potrebe kartografije in druge publicistike s tega področja
- objavljanje rednih pregledov standardiziranih zemljepisnih imen za matično državo in sosednja območja
- publiciranje nacionalnih krajevnih leksikonov
- vzpostavljanje in vzdrževanje toponimskih bank ter njihova uporaba v analitične namene
- strokovno sodelovanje pri določanju administrativnih zemljepisnih imen v posameznih državah
- določanje principov uporabe eksonimov s posebnim poudarkom na nacionalnih manjšinah
- predlaganje nacionalnih pravil za latinizacijo nelatinskih pisav v državah, ki te pisave uporabljajo
- raziskovalno delo na področju imenoslovja (usklajenost uradnih administrativnih zemljepisnih imen z nacionalno ortografijo, določanje pravil uporabe eksonimov in zmanjševanje njihovega števila, itn.).

Iz poročil posameznih udeležencev se je pokazalo, da je bilo največ strokovnega dela usklajenega s priporočili OZN, opravljenega v Češki in Slovaški, sledi Madžarska, medtem ko imajo Poljaki zaradi lingvističnih in političnih razlogov več zadržkov v zvezi s standardizacijo zemljepisnih imen.

Udeleženci sestanka so precej pozornosti namenili uporabi eksonimov in endonimov. Kljub jasnim priporočilom so stališča še vedno deljena. Poudarjeno je bilo, da se na kartah in v publikacijah uporabljajo originalna zemljepisna imena, eksonimi pa le v posebnih primerih. V zvezi z latinizacijo nelatinskih zemljepisnih imen so bili

udeleženci soglasni, da način latinizacije določi država, ki uporablja določeno nelatinsko pisavo. Precej je bilo govora o latinizaciji zemljepisnih imen v Rusiji (sistem GOST-1973). Glede organizacijskih zadev v regionalni skupini je bilo predlagano, da prevzame vlogo predsedujoče države v naslednjem obdobju Madžarska. Dokončno bo ta predlog potrjen na 6. konferenci OZN v New Yorku.

V zvezi z delom Komisije Vlade (prej Izvršnega sveta) Republike Slovenije za standardizacijo zemljepisnih imen smo na sestanku posredovali krajše poročilo. V najkrajšem možnem času moramo poslati obširnejše uradno poročilo komisije in publicirano gradivo (tudi kartografske materiale), ki so izšli v Sloveniji v zadnjem obdobju. Posebej so se zanimali za preimenovanja naselij v Republiki Sloveniji. Priporočili so nam, da spremenjena naselja po letu 1945 dobijo pri ponovnem preimenovanju prvotno originalno ime. Prisotni so pokazali zadovoljstvo ob udeležbi Slovenije na tem regionalnem sestanku. Računajo na naše članstvo v regionalni skupini in aktivnejše sodelovanje pri bodočem strokovnem delu na področju standardizacije zemljepisnih imen.

Janez Rebec

Prispelo za objavo: 30.6.1992